

KALUSUGANG
PAMPUBLIKO SA
KOLONYAL NA
MAYNILA
(1898-1918)

Heograpiya, Medisina, Kasaysayan

RONALDO B. MACTAL

Kalusugang Pampubliko sa Kolonyal na MAYNILA (1898–1918)

Heograpiya, Medisina, Kasaysayan

Kalusugang Pampubliko sa Kolonyal na MAYNILA (1898–1918)

Heograpiya, Medisina, Kasaysayan

Ronaldo B. Mactal

THE UNIVERSITY OF THE PHILIPPINES PRESS
DILIMAN, QUEZON CITY

THE UNIVERSITY OF THE PHILIPPINES PRESS
E. de los Santos St., UP Campus, Diliman, Quezon City 1101
Tel. Nos.: 9282558, 9253243
E-mail: press@up.edu.ph

©2009 ni Ronaldo B. Mactal

Reserbado ang lahat ng karapatan.

Walang bahagi ng librong ito ang maaaring sipiin o gamitin
nang walang nakasulat na pahintulot mula sa may-akda
at sa tagapaglathala.

The National Library of the Philippines CIP Data

Recommended entry:

Mactal, Ronaldo B.

Kalusugang pampubliko sa kolonyal na
Maynila (1898–1918): heograpiya, medisina,
kasaysayan/Ronaldo B. Mactal.—Quezon
City: The University of the Philippines Press, c2009.
p.; cm.

1. Public health—Philippines—Manila—History—
1898–1918. 2. Public health—Philippines—Manila.
I. Title.

RA541.P7M34 362.109599212 2009 P093000261
ISBN 978-971-542-612-1

Disenyo ng libro ni Nicole Victoria
Inilimbag sa Pilipinas ng EC-tec Commercial

Nilalaman

<i>Pambungad</i>	xi
<i>I. Introduksiyon</i>	1
<i>II. Balangkas ng Kondisyong Pangkalusugan ng Maynila sa Pagsisimula ng Kolonyalismong Amerikano sa Pilipinas</i>	7
Lokasyon ng Maynila: Sakop, Lawak, at Hangganan	8
Populasyon ng Maynila	9
Mortality Rate at Average Age at Death	13
Mga Pangunahing Sakit at Sanhi ng Kamatayan sa Pagsisimula ng Pananakop ng Estados Unidos sa Pilipinas	16
Mga Serbisyong Pangkalusugan	18
<i>III. Impluwensiya ng Heograpiya sa Paghubog ng Patakarang Pangkalusugan ng mga Amerikano sa Kolonyal na Maynila (1898–1910)</i>	26
Heograpiya at Sanitasyong Pangkapaligiran ng Maynila sa Pagdating ng mga Amerikano	27
Pananaw ng mga Kolonyalistang Amerikano sa Pagdumi at Pagbaho ng Maynila	33
Ugnayan ng Heograpiya at Kalusugan: Ang Paglimita ng mga Amerikano sa Maruming Kapaligiran Bilang Usaping Pangkalusugan	37

Paglilinis at Pagpapabango ng Maruming Lungsod: Ang Puso ng Programang Pangkalusugan ng Pamahalaang Kolonyal sa Maynila	41
<i>IV. Pagsugpo ng Epidemya ng Kolera sa Maynila (1898–1918): Repleksiyon ng Patakaran at Programang Pangkalusugan ng Pamahalaang Kolonyal</i>	50
Estadistika sa Paglaganap ng Epidemya ng Kolera sa Maynila	51
Epidemya ng Kolera sa Maynila Batay sa Distrito, Edad, at Kasarian	56
Sanhi ng Pagsisimula at Paglaganap ng Kolera sa Maynila Ayon sa Mga Amerikano	59
Maruming Kapaligiran at Nakaugalian Bilang Pinakamabigat na Salik sa Paglaganap ng Kolera sa Maynila	61
Kasagutan ng Pamahalaan sa Pagsugpo ng Kolera: Mga Patakaran at Programa	64
<i>V. Mga Sakit Pambata Bilang Pangunahing Sanhi ng Kamatayan sa Maynila (1898–1918): Pananaw at Kasagutan ng Pamahalaang Kolonyal</i>	81
Mga Sanggol at Bata Bilang Pangunahing Biktima ng Kamatayan sa Maynila	82
Kumbulsiyon at mga Sakit Pambata Bilang Pangunahing Sanhi ng Kamatayan sa Maynila (1901–1918)	85
Iba't ibang Pananaw sa Sanhi ng Mataas na Bilang ng Kamatayan ng mga Bata	87
Mga Programa at Proyekto sa Pagsugpo ng Mataas na Bilang ng Kamatayan ng mga Bata	92
Resulta ng Programa ng Pamahalaan sa Pagpapababa ng Kamatayan ng mga Bata	98
<i>VI. Iskuwater Bilang Usaping Pangkalusugan (1901–1910): Pananaw at Kasagutan ng Pamahalaang Kolonyal</i>	105
Kahulugan at Bilang ng Iskuwater sa Maynila sa Simula ng Ika-20 Siglo	106
Ugat ng Suliranin sa Iskuwater sa Maynila	109

Pananaw ng mga Amerikano sa Isyu ng Iskuwater	114
Batas at Ordinansa sa Iskuwater: Pagpapatupad, Paglabag, at Parusa	118
Pagtatatag ng Sanitary Barrios	128
<i>VII. Kapaligiran, Kalinisan, at Kalusugan: Pagsusuri sa Resulta, Kalakasan at Kahinaan ng Patakarang Pangkalusugan ng mga Amerikano sa Kolonyal na Maynila (1898–1918)</i>	132
Pangkalahatang Resulta ng mga Patakarang at Programang Pangkalusugan ng mga Amerikano sa Maynila	133
Pag-unlad ng Serbisyong Pangkalusugan	138
Pagsugpo sa mga Sakit at Karamdaman sa Maynila: Tagumpay at Kabiguan	140
Paghubog ng Patakarang at Programang Pangkalusugan ng mga Amerikano sa Maynila: Motibo at Basehan	142
Kahinaan at Kakulangan ng Patakarang at Programang Pangkalusugan ng mga Amerikano sa Maynila	148
<i>VIII. Kongklusyon</i>	156
<i>Bibliyograpiya</i>	161
<i>Indeks</i>	171
<i>Tungkol sa May-akda</i>	183

Talahanayan

1. Populasyon ng Maynila Ayon sa Edad at Kasarian (1902)	11
2. Populasyon ng Maynila Batay sa Distrito at Kasarian (1902)	12
3. Paghahambing ng Porsiyento ng Death Rate Batay sa Edad ng Maynila sa Buong Bansa (1902)	15
4. Sakit na Pangunahing Sanhi ng Kamatayan sa Maynila at ang Proporsiyon Nito sa Buong Bansa (1902)	17
5. Bilang ng Kamatayang Napagkalooban at Hindi Napagkalooban ng Tulong Medikal (1901)	23
6. Mga Kaso at Kamatayan sa Kolera sa Maynila (1902–1904)	53
7. Mga Kaso at Kamatayan sa Kolera sa Maynila (1905–1906)	54
8. Mga Kaso at Kamatayan sa Kolera sa Maynila (1907–1908)	55
9. Estadistika ng Epidemya ng Kolera Batay sa Distritong Pangkalusugan (Marso 20, 1902–Marso 24, 1904)	56
10. Estadistika ng Kamatayan sa Kolera sa Maynila Ayon sa Edad (1903–1908)	57
11. Bilang ng Kamatayan sa Maynila Ayon sa Edad (1904–1911)	83
12. Death Rate ng Sanggol ng Maynila at mga Probinsiya sa Bawat Isanlibong Kapanganakan (1904–1918)	84
13. Mga Pangunahing Sakit na Sanhi ng Kamatayan sa Maynila (1905–1909)	86
14. Importasyon ng Gatas ng Pilipinas (1903–1913)	96
15. Kabahayang Nabisita, Pinalinis, at Iba Pa ng <i>Medical Inspectors, Sanitary Inspectors, at Assistant Sanitary Inspectors</i>	119
16. Lokalidad na Matatagpuan ang mga Iskuwater at Kabahayang Inirekomenda, Iniutos, at Tuluyang Nagiba sa Maynila (1903–1910)	121

17. Kabuuang Bilang ng Kamatayan at <i>Crude Death Rate</i> sa Maynila (1901–1918)	134
18. Paghahambing sa Bilang ng Kamatayan sa Ilang Sakit sa Maynila	137
19. Paghahambing sa Kabuuang Kamatayang Napagkalooban at Hindi Napagkalooban ng Serbisyong Medikal sa Maynila (1901–1918)	140
20. Paghahambing sa Bilang ng Kamatayan sa Kumbulsiyon at Kolera sa Maynila (1902–1908)	146
21. Proporsiyon ng Walong Pangunahing Sakit sa Kabuuang Kamatayan sa Bawat Lahi (1902)	147